1950 m. liepos 5 d. Panevėžio aps. Vadoklių vls. Girelės (Kačmiškio) miške (dabar – Panevėžio r. sav.) MGB vidaus kariuomenės 298-ojo šaulių pulko kareiviai, vykdydami karinę operaciją, rado Vyčio apygardos štabo bunkerį. Jį susprogdinus žuvo Vyčio apygardos vadas **Alfonsas Smetona-*Žygaudas,*** štabo Organizacinio skyriaus viršininkas **Alfonsas Gritėnas-*Skalikas*** ir štabo sekretorė **Bronė Tarutytė-*Berniukas***.

Žuvusiųjų užkasimo vieta neišaiškinta.

Šiaurės Rytų Lietuvos partizanų sritis. Atlasas. 1 dalis: Dariaus ir Girėno rinktinė, Didžiosios Kovos ir Vyčio apygardos, Vilnius: LGGRTC, 2014, p. 171, 172.

ALFONSAS GRITĖNAS-*HUSARAS, SKALIKAS*

1917 04 01–1950 07 05

Alfonsas Gritėnas, Simano, gimė 1917 m. balandžio 1 d. Panevėžio aps. Vadoklių vls. Mikėnų k.

Nuo 1944 m. – A. Smetonos-*Žygaudo* būrio partizanas. Nuo 1949 m. ėjo Vyčio apygardos štabo Organizacinio skyriaus viršininko pareigas.

1999 m. vasario 17 d. A. Gritėnui pripažintas kario savanorio statusas (po mirties).

Vyčio apygardos partizanų vadų sąskrydis. Panevėžio aps. Raguvos vls. Šilų miškas. Apie 1947 m. Pirmoje eilėje iš kairės sėdi: antras – būrio vadas Mykolas Šemežys-*Aras*, trečias – apygardos vado Danieliaus Vaitelio-*Briedžio* adjutantas A. Smetona-*Žygaudas*, ketvirtas – būrio vadas Jonas Baltušnikas-*Vienuolis*, penktas – *Vienuolio* būrio partizanas Kostas Tvaska-*Rugelis*; antroje eilėje iš kairės stovi: antras – Simonas Tumšys-*Zenonas*, penktas – A. Gritėnas-*Skalikas*. *Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių*

Vyčio apygardos partizanai. Iš kairės stovi: apygardos štabo sekretorė B. Tarutytė-*Berniukas*, apygardos vadas A. Smetona-*Žygaudas* ir štabo Organizacinio skyriaus viršininkas A. Gritėnas-Skalikas. *Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių*

BRONĖ TARUTYTĖ-*BERNIUKAS*

1930–1950 07 05

Bronė Tarutytė gimė 1930 m. Panevėžio aps. Vadoklių vls. Kieliugalos k. Simono ir Onos Taručių šeimoje. Baigė Šilų pradžios mokyklą, šešias Raguvos progimnazijos klases. Mokėsi Panevėžio akušerių mokykloje.

Gimtojoje sodyboje, kurioje 1945 m. kovo mėn. buvo nužudytas tėvas, buvo įrengtas būrio vado A. Smetonos-*Žygaudo* bunkeris. 1949 m. kovo mėn. tremiama B. Tarutytė pabėgo ir tapo partizane. Vyčio apygardos štabo sekretorė.

Brolis Eduardas Tarutis (g. 1924 m.) priklausė Vilniuje veikusiai pogrindinei moksleivių organizacijai. Suimtas 1948 m. rugsėjo 26 d. 1949 m. vasario 12 d. nuteistas dešimčiai metų lagerio ir tų pačių metų balandžio 12 d. išvežtas į Vorkutos (Rečlagas) lagerį, Komija.

Brolis Viktoras Tarutis-*Dagilis* (g. 1930 m.) buvo Vyčio apygardos vado A. Smetonos-*Žygaudo* ryšininkas. Suimtas 1949 m. rugpjūčio 3 d. 1950 m. vasario 4 d. nuteistas dešimčiai metų lagerio. Išvežtas į Vorkutos (Rečlagas) lagerį, Komija. Į Lietuvą negrįžo. Mirė 1989 m. važiuodamas į Lietuvą.

Motina Ona ir sesuo Elena buvo suimtos 1951 m. Nuteistos dešimčiai metų lagerio. Išvežtos į Vorkutos (Rečlagas) lagerį, Komija. Grįžo į Lietuvą.

1999 m. lapkričio 15 d. B. Tarutytei pripažintas kario savanorio statusas (po mirties).

Kryžius 1950 m. liepos 5 d. šioje vietoje įrengtame bunkeryje kautynėse žuvusiems Vyčio apygardos vadui A. Smetonai-*Žygaudui*, apygardos štabo Organizacinio skyriaus viršininkui A. Gritėnui-*Skalikui* ir štabo sekretorei B. Tarutytei-*Berniukui* atminti. Kryžiaus ir atminimo lentos vaizdas. Panevėžio r. Valstybinių miškų urėdijos Panevėžio regioninio padalinio Anciškių girininkijos Girelės (vietinių vad. Kačmiškio) miško 955 kvart. 49 sklypas. Atidengtas 1990 m. lapkričio 3 d. R. Trimonienės nuotr., 2003 m.

Parengė Rūta Trimonienė